Boplatslämningar på Prästgärdet i Bollebygd

Rapport 2018:97
Arkeologisk utredning

Västra Götalands län, Västergötland,
Bollebygds kommun, Bollebygds socken,
Prästgärdet 1:1 med flera,
Bollebygd 372 och Bollebygd 142:1

Andreas Skredsvik och Christina Rosén

Arkeologerna

Den uppdragsarkeologiska processen

Arkeologiska undersökningar görs i tre etapper: utredning, förundersökningar och undersökning. Processen syftar i första hand till att bevara fornlämningarna, vilket är grundtanken i kulturmiljölagen (KML). Arkeologisk utredning görs i två steg: steg 1 (AU1) innebär att tillgänglig kunskap i form av inventeringar och äldre undersökningar sammanställs och att en inventering görs i fält, i syfte att lokalisera fornlämningar. Steg 2 utgör den särskilda utredningen (AU2) där sökschaktsgrävning utförs. Om det då konstateras förekomst av dolda fornlämningar så är en arkeologisk förundersökning (FU) nästa steg i processen.

Om fornlämningen efter förundersökning bedöms vara välbevarad och ha vetenskaplig potential görs en arkeologisk undersökning. De första etapperna, arkeologisk utredning (AU) och förundersökning (FU) utgör ett beslutsunderlag till Länsstyrelsen inför prövning av tillstånd till ingrepp i fornlämning i form av en arkeologisk undersökning.

Mer information om den uppdragsarkeologiska processen finns på Riksantikvarieämbetets hemsida: (http://www.raa.se/kulturarvet/arkeologi-fornlamningar-och-fynd/den-uppdragsarkeologiska-processen/).

Uppdragsarkeologin regleras av 2 kap. 10–14§§ i Kulturmiljölagen (KML) och av föreskrifter.

Boplatslämningar
på Prästgärdet i Bollebygd

Rapport 2018:97
Arkeologisk utredning

Västra Götalands län, Västergötland,
Bollebygds kommun, Bollebygds socken,
Prästgärdet 1:1 med flera,
Bollebygd 372 och Bollebygd 142:1

Dnr 5.1.1-2017-01403

Andreas Skredsvik och Christina Rosén

Arkeologerna
Statens historiska museer

Arkeologerna
Statens historiska museer

Våra kontor
Linköping
Lund
Mölndal
Stockholm
Uppsala

Kontakt
010-480 80 00
info@arkeologerna.com
fornamn.efternamn@arkeologerna.com
www.arkeologerna.com

Arkeologerna
Statens historiska museer
Rapport 2018:97

Upphovsrätt, där inget annat anges, enligt Creative Commons licens CC BY.
Villkor på http://creativecommons.org/licenses/by/2.5/se

Bildredigering: Lena Troedson
Layout: Lena Troedson
Omslag framsida: Översikt över sydöstra delen av utredningsområdet med Bollebygds kyrka i bakgrunden. Foto: Andreas Skredsvik.
Tryck/utskrift: Åtta.45 Tryckeri AB, 2018

Innehåll

Inledning 5

Sammanfattning resultat 5

Utredningens förutsättningar 5

Topografi och fornlämningsmiljö 5

Syfte och målsättning 7

Metod och genomförande 7

Äldre lantmäterimaterial och ortnamn 8

Resultat 13
Bollebygd 142:1 13
Bollebygd 372, ny fornlämning 15

Antikvarisk bedömning 23

Referenser 23

Administrativa uppgifter 24

Bilagor 25
Bilaga 1. Schakttabell inom fornlämning med arkeologiska iakttagelser 25
Bilaga 2. Anläggningstabell inom fornlämning 26
Bilaga 3. Övriga schakt med arkeologiska iakttagelser 27
Bilaga 4. Anläggningstabell övriga schakt 27

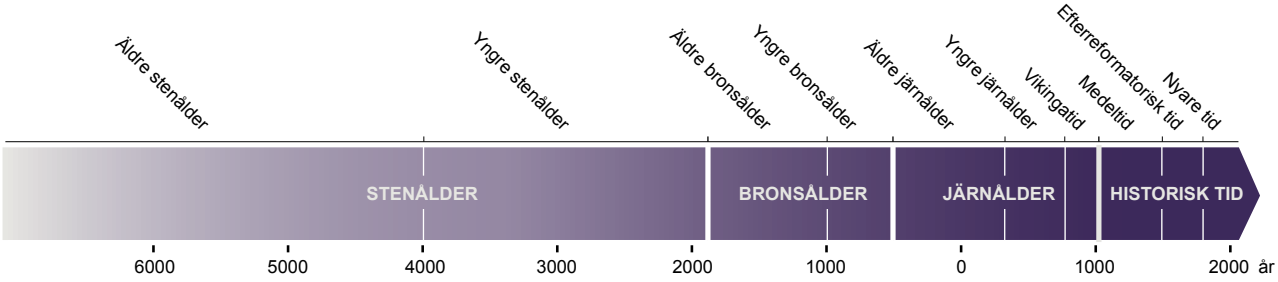

Figur 1. Läget för undersökningen markerat på utsnitt ur GSD-Terrängkartan (skala 1:50 000), och Sverigekartan.

Inledning

Arkeologerna, Statens Historiska Museer har med anledning av detaljplan för bostäder m.m. utfört en arkeologisk utredning inom Bollebygd, Prästgärdet 1:1 m.fl.

Ärendet innefattade även att avgränsa och fastställa antikvarisk status på Bollebygd 142:1. Utredningen beslutades av Länsstyrelsen i Västra Götalands län.

Sammanfattning resultat

Vid utredningen framkom en ny fornlämning med boplatskaraktär Bollebygd 372. Inom fornlämningen fann vi i det nordvästra partiet spår av fossil åkermark och svedjebruk med flera äldre odlingslager. Inom boplatsen observerade vi också sju härdar, fem diken, fyra pinnhålskoncentrationer och en möjlig stengrund. Även andra boplatsindikerande anläggningar såsom två stolphål, tre rännor och en grop lokaliserades. I en av härdarna hittades en keramikskärva som okulärbesiktigats och grovt daterats till senare delen av romersk järnålder.

Fornlämningen bör inför eventuell exploatering omfattas av en förundersökning. Ingrepp i fornlämning med tillhörande fornlämningsområde kräver länsstyrelsens tillstånd enligt 2 kap. KML.

Utredningens förutsättningar

Det cirka 276 000 kvadratmeter stora området undersöktes av två arkeologer och en grävmaskinist under nio dagar.

Inom området finns ett biotopskydd vilket försvårat och i viss mån begränsat utredningen i den nordligaste delen. Arbetet försvårades även av att området korsas av två trafikerade vägar.

Topografi och fornlämningsmiljö

Utredningsområdet omfattar cirka 276 000 kvadratmeter och är beläget strax väster om Bollebygd centrum. Mellan dalgångens lägsta och högsta partier varierar nivåerna från 60 till 100 meter över havet. Området består till stora delar av flack ängs- och betesmark men kuperas bitvis av branta bäckraviner, mindre vattendrag och små skogspartier.

Inom området finns en övrig kulturhistorisk lämning Bollebygd 142:1 som är fyndplats för en flintsåg och en spånskrapa. Området flankeras i öster av Bollebygd 160:1 som undersöktes 1989, där man fann boplatslämningar och spår av smidesaktivitet med dateringar från äldre järnålder, vikingatid och medeltid. I närområdet präglas fornlämningsbilden främst av stensättningar och ytplockad flinta.

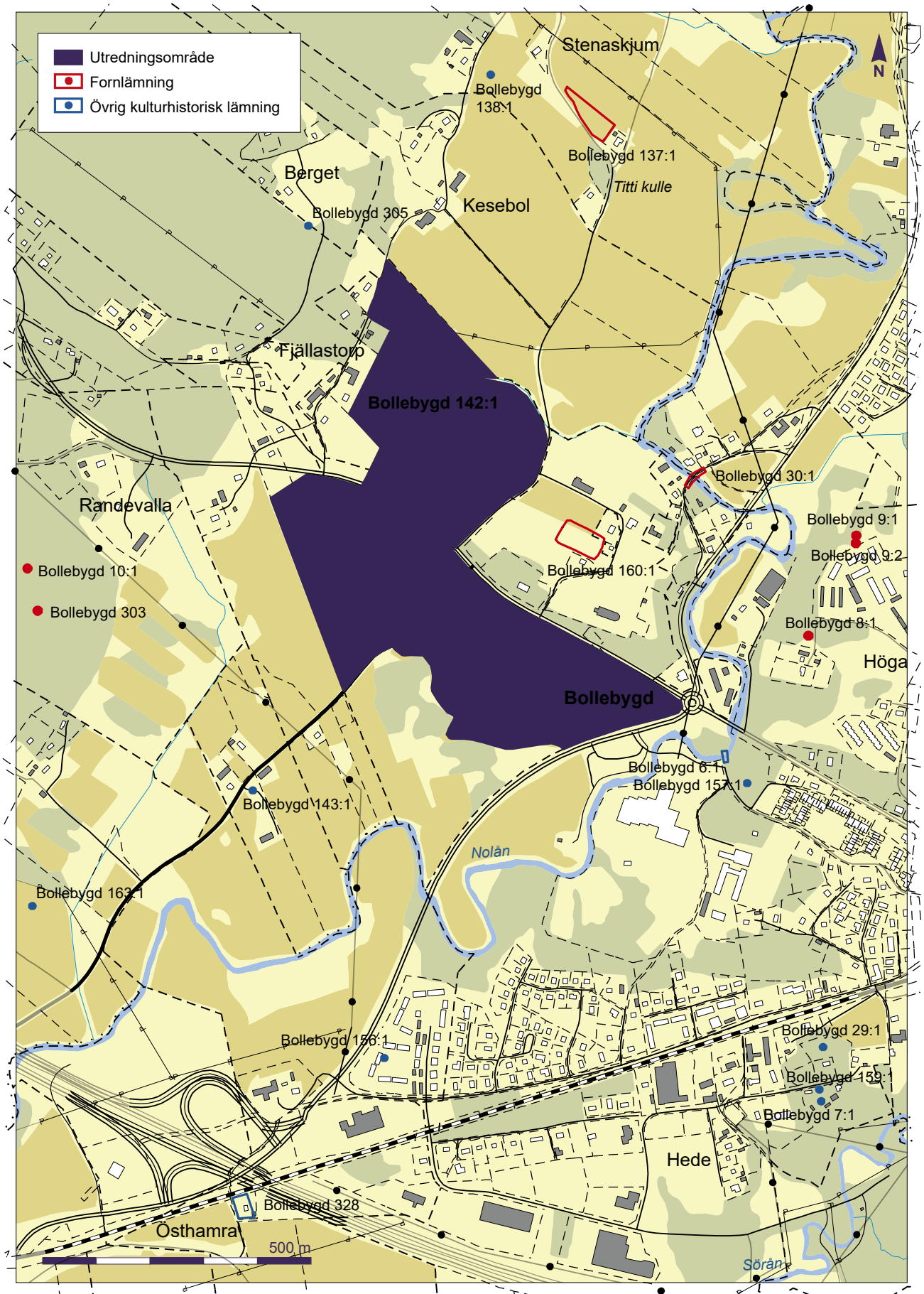

Figur 2. Utredningsområdet (lila färg) och närbelägna fornlämningar (enligt FMIS) markerade på utdrag ur GSD-Fastighetskartan. Skala 1:10 000.

Syfte och målsättning

Utredningens målsättning var att så långt som möjligt klarlägga och beskriva fornlämningsstatusen inom det angivna området samt att avgränsa och fastställa antikvarisk status på Bollebygd 142:1.

Resultaten skall i första hand utgöra ett beslutsunderlag för Länsstyrelsen i frågor som rör eventuella fortsatta arkeologiska insatser inom området. Resultaten ska även vara till hjälp i det fortsatta detaljplanearbetet för kommun och byggföretag.

Metod och genomförande

Inför utredningen studerades äldre kartmaterial i syfte att skapa en bild över hur landskapet en gång sett ut och brukats.

Därefter påbörjades fältarbetet, vilket bestod i sökschaktning med bandgående grävmaskin. Områden med lämpliga förutsättningar att lokalisera kulturhistoriska lämningar prioriterades och vissa områden, framför allt kraftiga sluttningar, lämnades helt. För att avgränsa Bollebygd 142:1 placerades schakt på och intill fyndplatsen.

Totalt grävdes 278 skopbreda schakt som varierade i längd från fem till åtta meter med undantag för ett antal långschakt med längd upp mot 140 meter. Jordlagren grävdes stratigrafiskt ner till anläggningsnivå. Påträffade anläggningar rensades fram för hand och dokumenterades. Fynden relaterades till anläggningarna.

Sökschakt, anläggningar och fynd mättes in med GPS. Anläggningar, schakt och den omgivande miljön dokumenterades med foto och beskrivningar. Fältinmätningar, beskrivningar och foton lades in i Intrasis (för vidare bearbetning i ArcGis/ArcMap) enligt standard. Intrasisprojektet arkiveras hos Arkeologerna och finns tillgängligt för Intrasisanvändare. Foto arkiveras digitalt, enligt direktiv från Antikvarisk-Topografiska Arkivet (ATA).

Äldre lantmäterimaterial och ortnamn

Utredningsområdet ligger inom historisk inägomark invid Bollebygds kyrka. Dagens Bollebygd växte upp kring järnvägsstationen under 1800-talets senare del på mark som tillhörde Flässjums by med fyra gårdar. Den nuvarande kyrkan invigdes 1849 och ersatte en medeltida kyrka belägen ett par hundra meter västerut, där kyrkogården ligger idag. Socknen och kyrkbyn är kända i skriftliga källor sedan 1200-talets senare del. Bollebygd ligger i häradet med samma namn, där förleden syftar på ”stor, ansenlig”, således ”den stora bygden”. Efterleden i Flässjum är -hem, i betydelsen bygd. Ortnamnen tyder alltså på att området varit bebyggt och antagligen centralt under förhistorisk tid (Ortnamnen i Bollebygds härad).

Fornlämningsbilden antyder att människor bott i området sedan stenålder. Flera gravar från brons- och järnålder är registrerade, huvudsakligen i form av stensättningar. Strax norr om Bollebygds kyrka finns en boplats med lämningar från två perioder, dels från äldre järnålder, dels från vikingatid/äldsta medeltid med spår av smidesverksamhet (Bollebygd 160:1).

Större delen av utredningsområdet ligger inom Kyrkebyn, som karterades vid laga skifte 1839 (figur 3) Någon äldre karta har inte återfunnits i arkiven. Den nordligaste delen av utredningsområdet ligger på Kesebols marker. Kesebol karterades första gången 1737 och kartan återfinns som en avritning hos Lantmäteriet (figur 4). I karttexten beskrivs det aktuella området som en beteshage med ”pors, ljung och bärris”.

Som framgår av kartan 1839 hade Kyrkebyn sin åker och ängsmark inom ett gärde gemensamt med Fjällastorp, med utmarken i väster och med inägorna till flera andra hemman i socknen på de andra sidorna. Inägogärdet avgränsas av hägnader och av Nolån. Det förefaller alltså inte som att någon mark brukats i hägnadslag med omgivande hemman. Åkermarken är belägen på höga, bitvis flacka, områden centralt inom inägorna medan ängsmarken återfinns på de sluttande partierna framför allt ned mot Nolån. Inom åkermarken kan ett par olika typer urskiljas. Mer centralt ser vi ett par åkersjok som är indelade i bandparceller, med långsmala tegar. Bandparceller är vanliga stora delar av södra och västra Sverige och antas vara resultatet av omfattande omläggningar av marken under yngsta järnålder och tidig medeltid. I vissa områden, inte minst i Halland, omfattar indelningen även ängsmarken, vilket dock inte är fallet här.

Att odlingen inom området är av betydande ålder visas av den fossila åkermark i form av det *kolluvium* som iakttogs i schakt 209, där ett upp till en meter tjockt lager med matjord påträffades (figur 10). Kolluvier bildas i åkermark i sluttningar, som under lång tid (hundratals år) har brukats med årder. Jorden kommer långsamt att förflyttas nedåt och kan i åkertegens nedersta delar bli uppemot 1,5 till 2 meter tjock. Ofta kan skiktningar iakttas, som visar på olika faser i jordbruket med övergivande och nyodling. Matjorden blir på så sätt ett arkiv över odlingen i området och kan studeras med bland annat arkeobotaniska analyser och ^{14}C-dateringar av eventuella avsvedjningar. Kolluviet i schakt 209 sammanfaller med en nedre teggräns på laga skifteskartan och visar därmed på åkermarkens höga ålder och kontinuitet.

Figur 3. Bollebygd Kyrkebyn vid laga skifte 1839. Utredningsområdet markerat. Karta Lantmäteriet. Skala 1:8000.

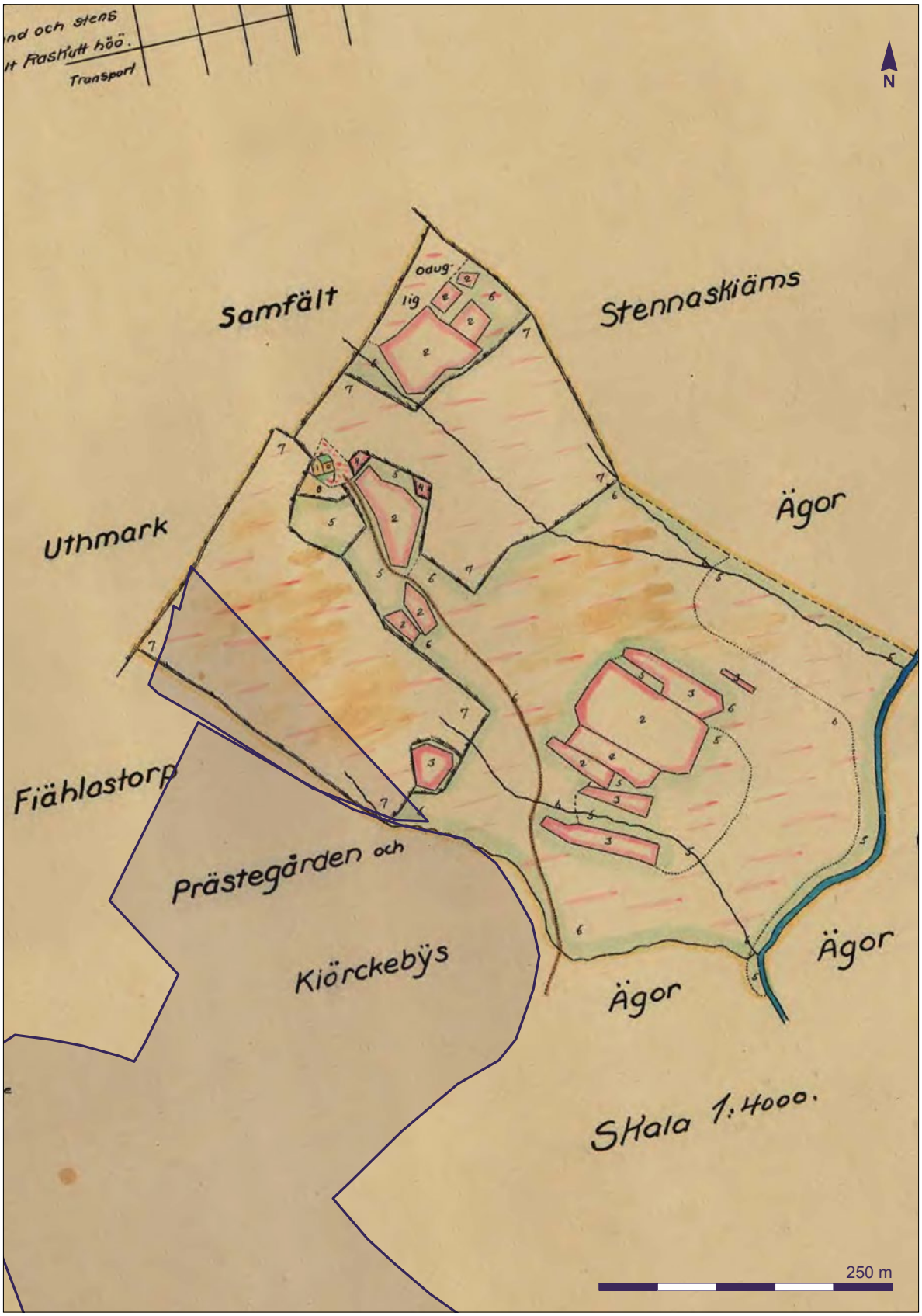

Figur 4. Kesebol 1737, avritning från 1925. Utredningsområdet markerat. Karta Lantmäteriet. Skala 1:5000.

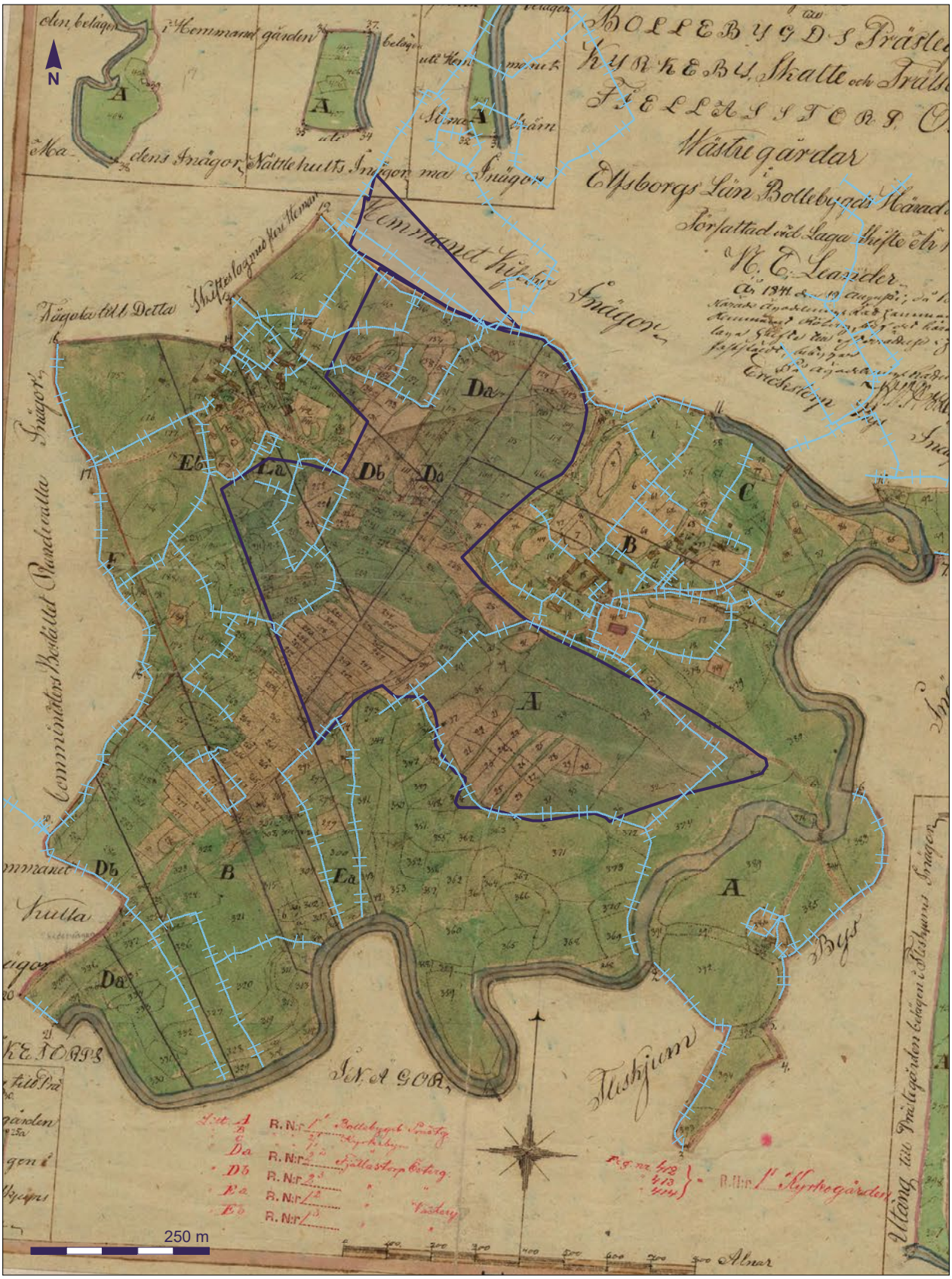

Figur 5. Hägnader på laga skifteskartan 1839. Skala 1:8000.

Kring kyrkan och prästgården, liksom i den västligaste delen av inägogärdet, är åkrarna mer oregelbundna och terränganpassade, möjligen upptagna senare. Bandparcellerad åkermark förekommer i flera byar och gårdar i socknen, särskilt i Nolåns dalgång upp mot Töllsjö socken (Connelid & Rosén 2005).

I de äldsta jordeböckerna omfattar Kyrkebyn två gårdar. Därtill kommer prästgården. I laga skifte 1839 ingår Prästegården (litt. A på kartan), Kyrkebyn Frälsegård (B), Kyrkebyn Skattegård (C), Fjällastorp Östregård (D) och Fjällastorp Västregård (E). Prästgården och Kyrkebyns gårdstomter återfinns i ett område strax norr om kyrkan, medan Fjällastorps tomter är belägna längst västerut i inägogärdet, vid gränsen till utmarken. Det är sannolikt att gårdarna i ett äldre skede har legat mer centralt inom inägorna och flyttats ut mot utmarken i samband med förändringar mot ett större fokus på boskapsskötsel under senmedeltid eller tidigmodern tid, i linje med vad som iakttagits på flera platser i Halland och delar av Älvsborgs län. Mängden hägnader inom inägogärdet antyder förändringar över tid och några av dem verkar ha tagits ur bruk när kartan upprättades (figur 5).

Utifrån vad som redovisats ovan kan vi teckna en hypotetisk bild av förändringar inom utredningsområdet under historisk tid. Någon gång under övergången yngre järnålder – tidig medeltid sker en omläggning av den odlade marken som nu delas in i bandparceller. Gårdstomterna ligger då sannolikt centralt på inägorna, i anslutning till åkermarken. Möjligen kan det västligare av bandparcellområdena ha brukats av Fjällastorp och det östligare av Kyrkebyn och Prästgården.

Kyrkan etableras under tidig medeltid invid en plats där smidesverksamhet har dokumenterats. Det är möjligt att smidet ska knytas till en större gård, kanske den på vars ägor kyrkan anlades. När en socken- och häradsindelning tar fastare form (oklart när) blir Bollebygd centrum i såväl härad som socken.

Under senmedeltid eller tidigmodern tid förändras jordbruket mot ett större fokus på boskapsskötsel och sannolikt flyttas gårdarna (åtminstone i Fjällastorp) till lägen nära fägatan och utmarken, medan en del hägnader inne på inägogärdet förlorar sin betydelse. Nu är i stället hela inägogärdet inhägnat. Skattepersedlarna för Bollebygds härad i 1500-talets landskapshandlingar visar dock på en blandad ekonomi och vi återfinner här bland annat råg, korn och havre, smör, honung, vadmal, ål och träråvara av olika slag. Generellt sett så har dock Sjuhäradsbygden en tydlig tonvikt på boskapsskötsel under nyare tid tillsammans med förädling och försäljning av olika råvaror, särskilt järn och textil, den så kallade knallehandeln.

Resultat

Vid utredningen kunde det konstateras att området där övrig kulturhistorisk lämning Bollebygd 142:1 är markerad inte visade på några lämningar av antikvarisk betydelse. Emellertid resulterade utredningen i en nyupptäckt fornlämning, Bollebygd 372. På ett flackt ängsområde i utredningsområdets södra till sydöstra del påträffas lämningar av boplatskaraktär bestående av bland annat fossil åkermark, härdar och stolphål.

Bollebygd 142:1

Antikvarisk bedömning: saknar antikvarisk relevans.

Beskrivning

I utredningen av Prästgärdet 1:1 med flera ingick även att avgränsa och fastställa antikvarisk status på övrig kulturhistorisk lämning Bollebygd 142:1 där man gjort fynd av ”en flintsåg och en spånskrapa”. Lämningen är belägen i utredningsområdets nordvästra del invid tomtgränsen för en bebyggd fastighet (figur 6).

Flera schakt grävdes i det aktuella området för fyndplatsen men inga spår av arkeologisk betydelse påträffades (figur 7). I samtliga schakt iakttogs att det på platsen bedrivits hårt markarbete såsom plöjning eller liknande. Troligen har eventuella övriga föremål flyttats med jordmassorna från de högre belägna partierna i området, alternativt så har fyndplatsen helt förstörts.

Bedömning

Lämningen bedöms sakna antikvarisk relevans då inga spår av fynd eller andra indikationer på förhistorisk aktivitet kan lokaliseras på platsen. Utifrån dessa resultat anses inte fler arkeologiska insatser nödvändiga.

Figur 6. Fotot visar platsen för övrig kulturhistorisk lämning Bollebygd 142:1. Foto Andreas Skredsvik.

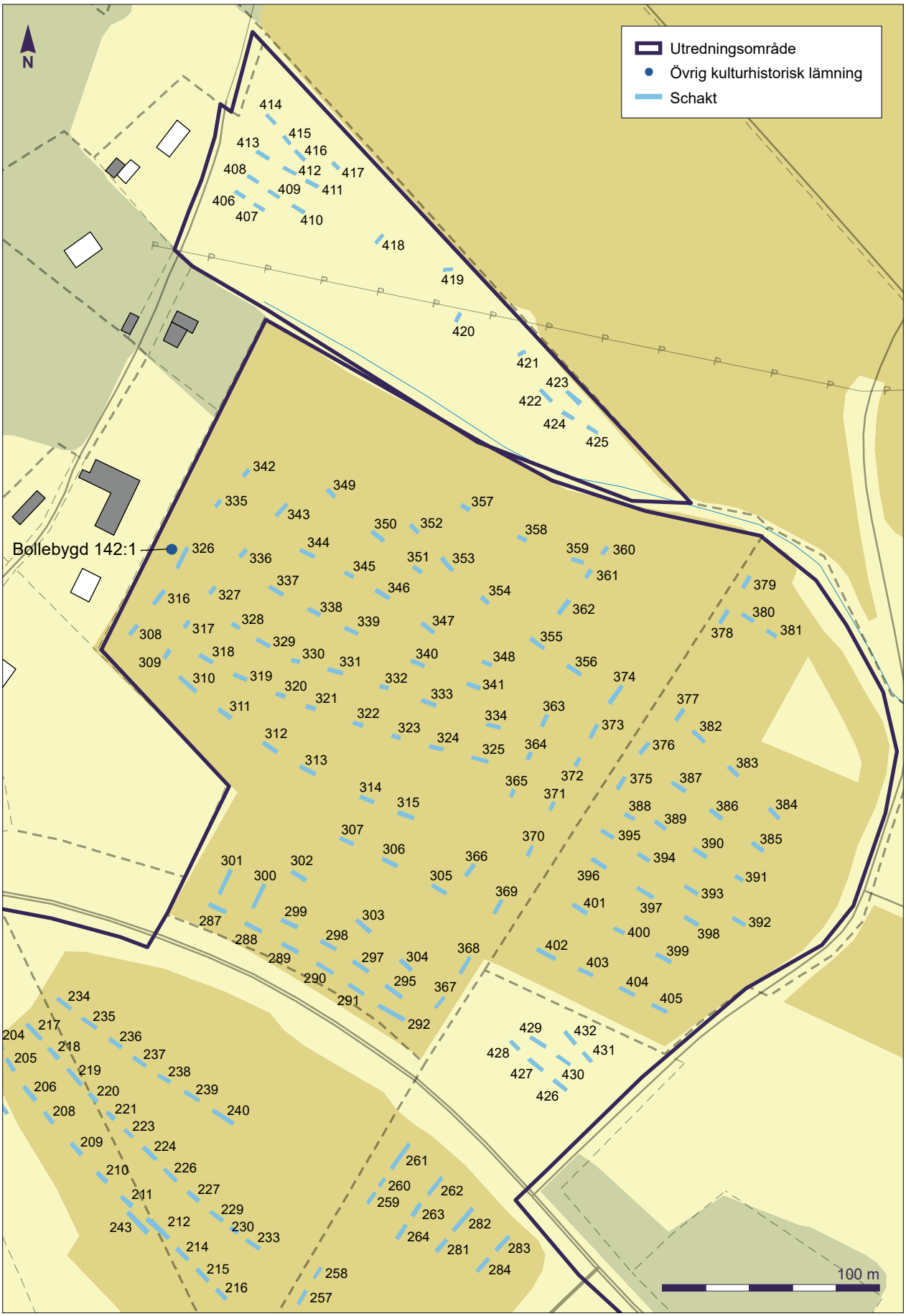

Figur 7. Schaktplan vid 142:1. Skala 1:2500.

Bollebygd 372, ny fornlämning

Antikvarisk bedömning: boplats

Topografi och iakttagelser

Fornlämningen omfattar cirka 43 900 kvadratmeter och är belägen på ett flackt ängsparti cirka 77–80 meter över havet (figur 8). Fornlämningsområdet innefattar både nordvästra och sydöstra sidan av Kullavägen som skär genom landskapet (figur 10). Utifrån dessa förutsättningar redovisas schakt och anläggningar i nordvästra respektive sydöstra sidan av Kullavägen (figur 11 och 12). Området kantas och avgränsas bitvis av branta bäckraviner, mindre vattendrag och små skogspartier. Vid schaktning noteras att området till viss del är hårt åtgånget av markarbeten vilket kan ha medfört att fornlämningen på sina ställen är skadad. Därtill bedöms att dragningen av Kullavägen troligtvis medfört att lämningar har förstörts. Vid kanten av vägen noteras dikning och tjocka bärlager.

Figur 8. Fotot visar fornlämningsområdets sydöstra del.
Foto: Andreas Skredsvik.

Figur 9. Kolluvium och spår av svedjebruk i schakt 209.
Foto: Andreas Skredsvik.

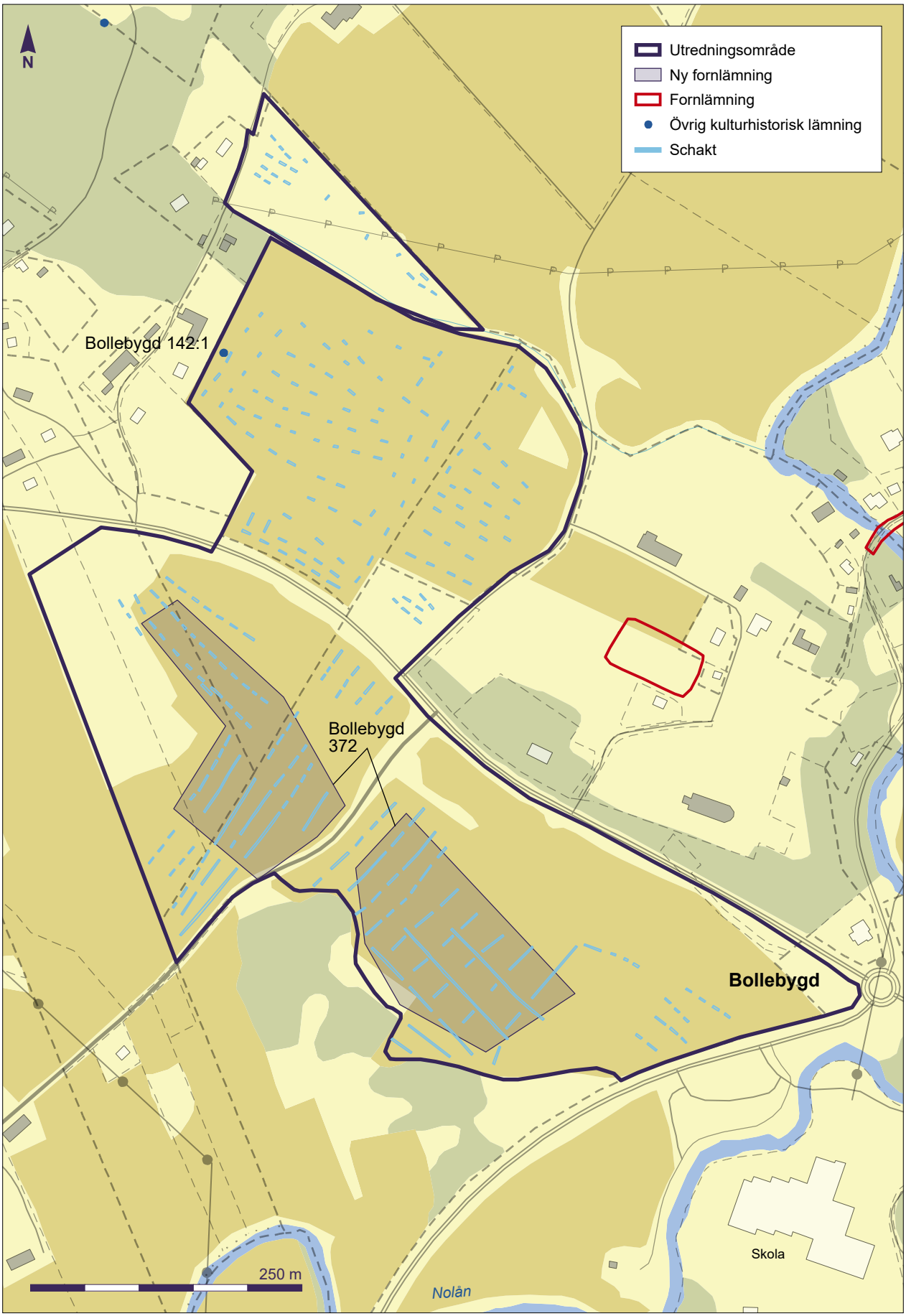

Figur 10. Schaktplan över utrednings och fornlämningsområdet. Skala 1:5000.

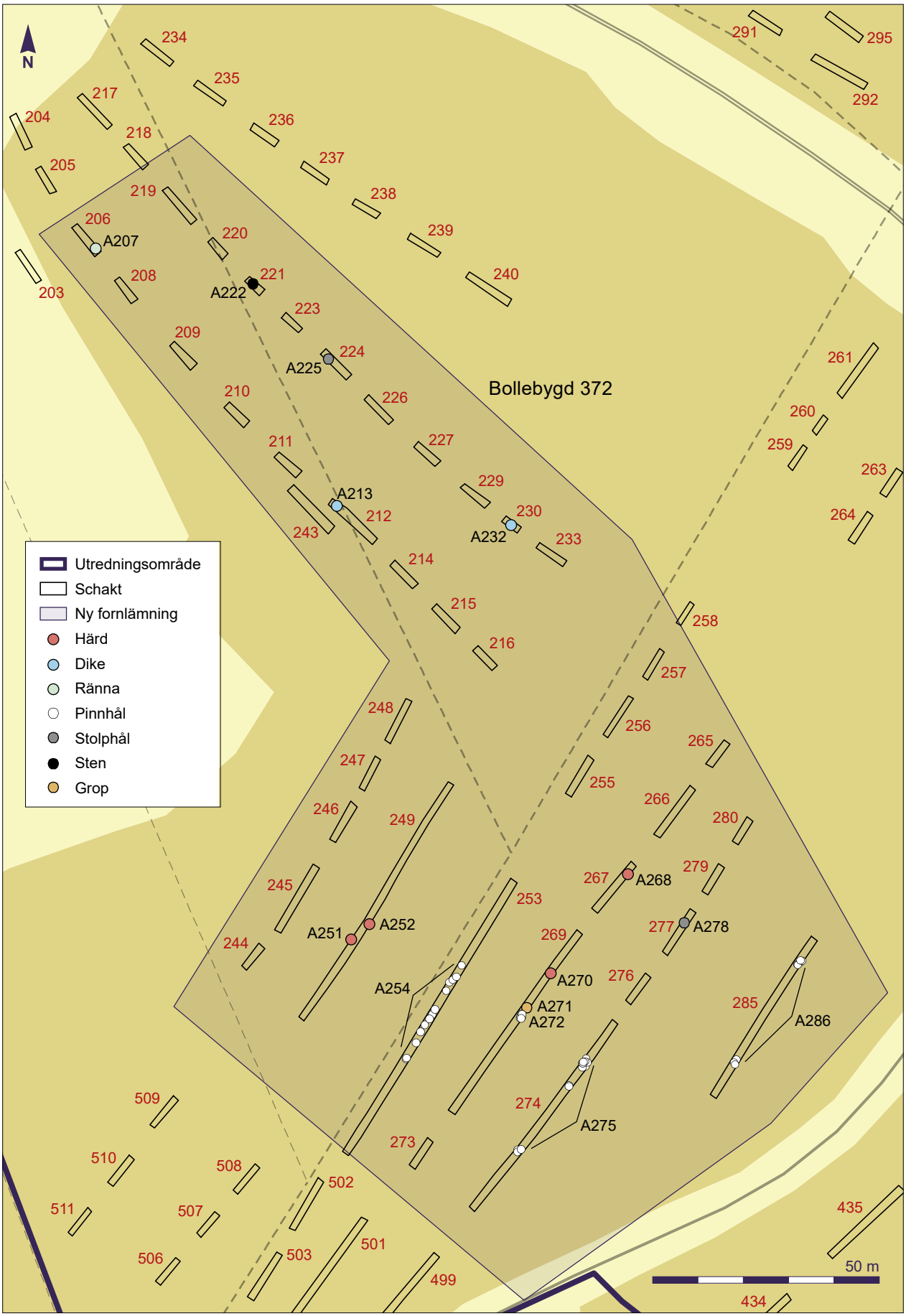

Figur 11. Schakt med anläggningar inom fornlämningens nordvästra sida. Skala 1:1200.

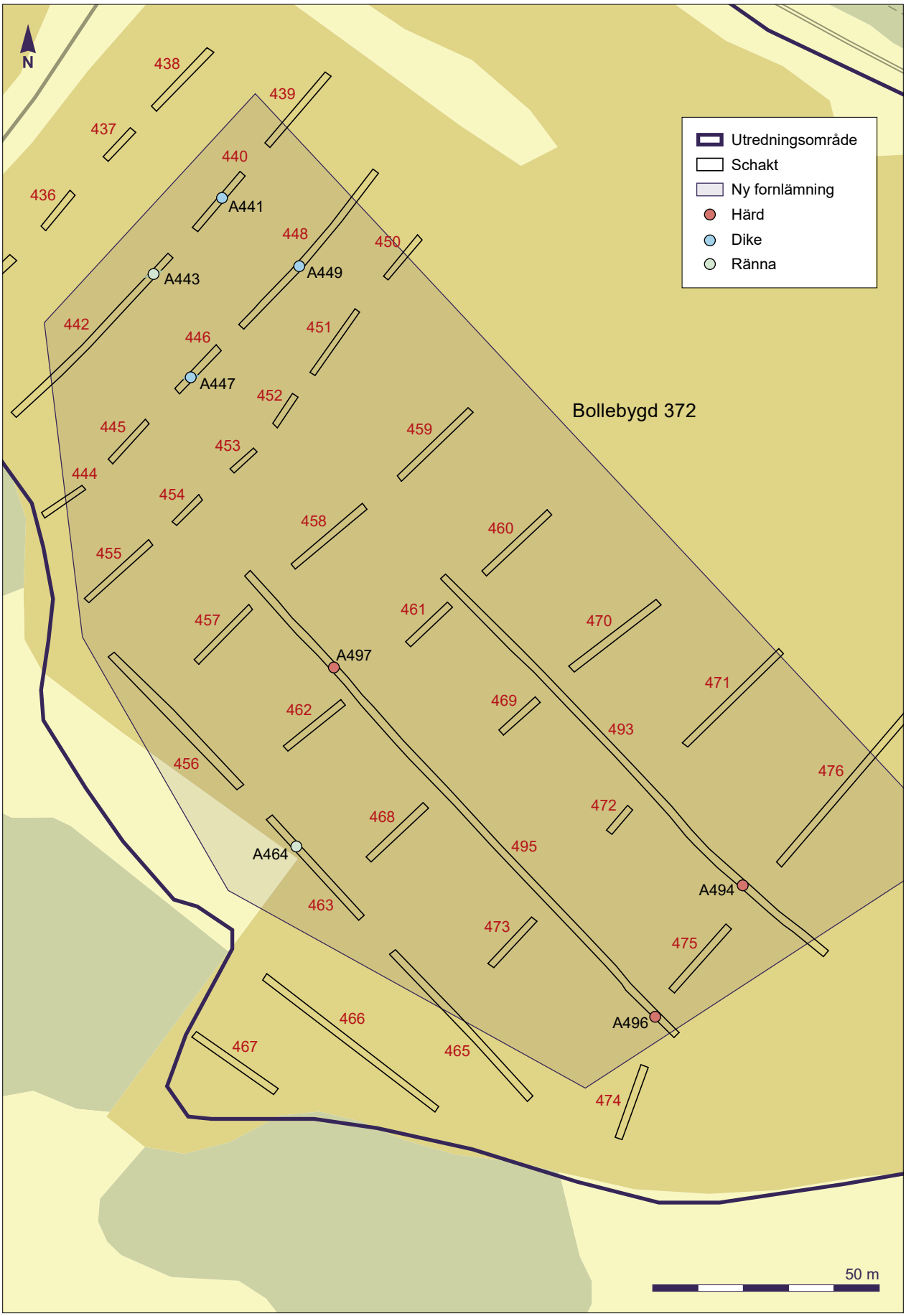

Figur 12. Schakt med anläggningar inom fornlämningens sydöstra sida. Skala 1:1200.

Figur 13. En av härdarna som påträffades, A252. Foto: Andreas Skredsvik.

Figur 14. Stolphål, sannolikt från en byggnad, A225. Foto: Andreas Skredsvik.

Figur 15. En ränna, möjligen från väggen till en byggnad, A464. Foto: Andreas Skredsvik.

Beskrivning
Inom utredningsområdet drogs totalt 278 schakt varav 73 inom den nypåträffade fornlämningen (figur 10). I det nordvästra partiet, schakt 209, fann vi spår av fossil åkermark och svedjebruk med upp till fyra äldre markhorisonter/kolluvier (figur 9). Inom fornlämningsområdet påträffades totalt 23 anläggningar (figur 11 och 12), varav sex härdar (figur 13), fem diken, fyra pinnhålskoncentrationer och en möjlig stengrund. Även andra boplatsindikerande anläggningar såsom två stolphål (figur 14), tre rännor (figur 15) och en grop lokaliserades. I härd A497 påträffades en keramikskärva som okulärbesiktigats och grovt har daterats till senare delen av romersk järnålder.

Anläggningarna som påträffas är av boplatskaraktär och kan antas vara från brons- till järnålder. För mer utförlig beskrivning av schakt och anläggningar hänvisas till bilaga 1 och 2.

Bedömning
Lämningen bedöms som arkeologiskt intressant då boplatsindikerande anläggningar påträffats inom området. Utifrån resultaten gör vi bedömningen att fornlämningen bör förundersökas inför eventuell exploatering.

Ingrepp i fornlämning med tillhörande fornlämningsområde kräver Länsstyrelsens tillstånd enligt 2 kap. KML.

Övriga schakt i utredningsområdet med arkeologiska iakttagelser

I utredningsområdets mellersta parti bara ett par meter norr om Hindåsvägen påträffas i schakt 292 en delvis skadad härd, A293 (figur 16) och en grop A294 och i schakt 295 kolrester A296 (figur 17). Förutom dessa anläggningar var alla schakt i det närliggande området tomma och bedöms som ointressanta. Med största sannolikhet har eventuella lämningar destruerats vid byggnation av Hindåsvägen och markberedande arbete.

Anläggningarna bedöms som marginella då inga spår av fynd eller andra indikationer på förhistorisk aktivitet kan lokaliseras i närheten. Utifrån dessa resultat anses inte fler arkeologiska insatser nödvändiga på platsen. För mer utförlig beskrivning av schakt och anläggningar hänvisas till bilaga 3 och 4.

Figur 16. Härd, A293. Foto: Andreas Skredsvik.

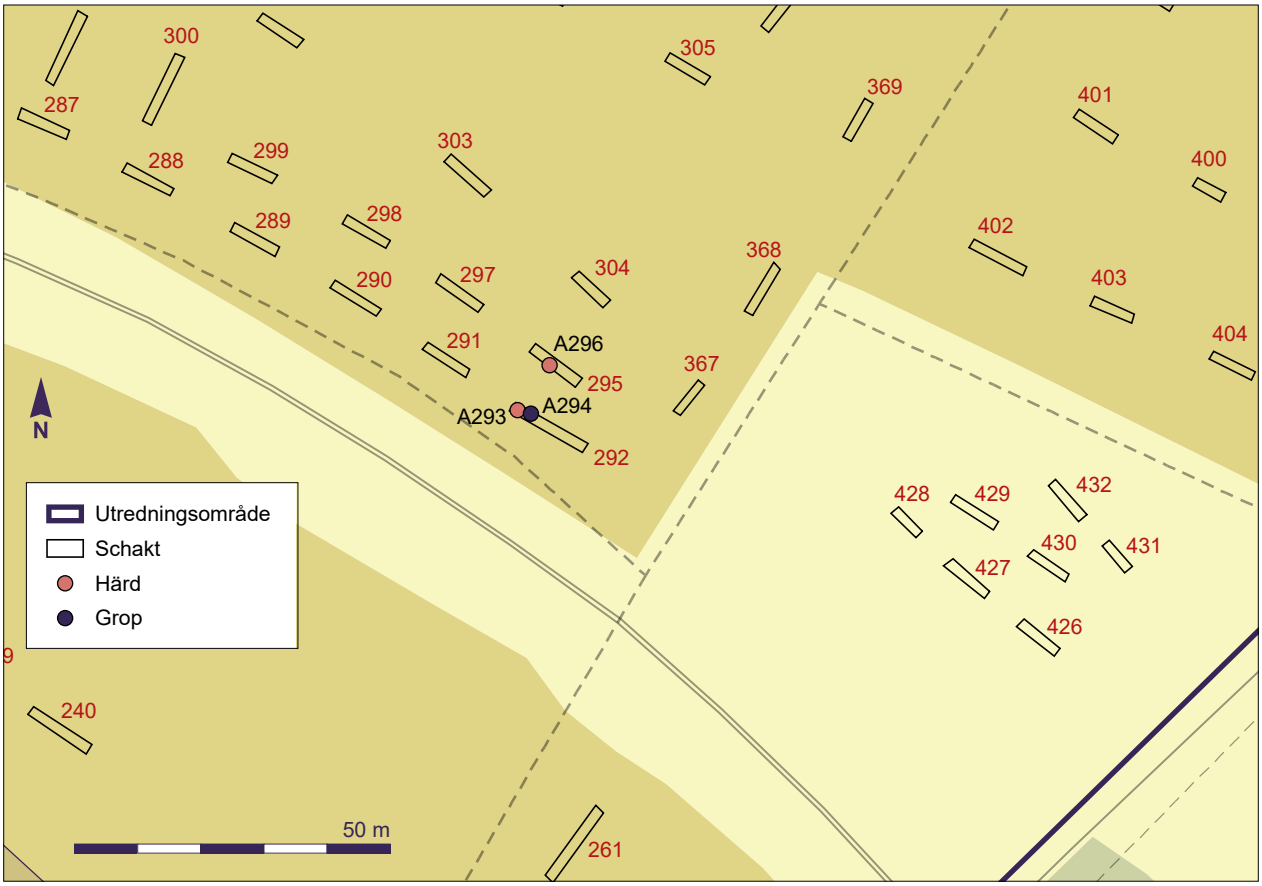

Figur 17. Schakt med anläggningar i övriga utredningsområdet. Skala 1:1200.

Antikvarisk bedömning

Arkeologerna, Statens historiska museer anser att fornlämningen Bollebygd 372 inför en eventuell exploatering bör omfattas av en förundersökning. Ingrepp i fornlämning med tillhörande fornlämningsområde kräver länsstyrelsens tillstånd enligt 2 kap. KML.

På övriga ytor inom utredningsområdet rekommenderas inga ytterligare arkeologiska insatser.

Referenser

Bollebygds socken, Kesebol geometrisk avmätning 1737. Lantmäterimyndigheternas arkiv 15-boa-230

Bollebygds socken, Kyrkebyn. Laga skifte 1839–41. Lantmäterimyndigheternas arkiv 15-boa-15.

Connelid, P. & Rosén, C. 2005. Öde åkrar och glömda gårdar – medeltida landskap i Sjuhäradsbygden. Från Borås och de sju häraderna. Fässingen 2005.

Ortnamnen i Älvsborgs län. Del IV Bollebygds härad. Stockholm 1909.

Riksarkivet, Landskapshandlingar, Västergötlands handlingar

Administrativa uppgifter

SHMs dnr: 5.1.1-2017-01403.
Länsstyrelsens dnr: 431-40520-2017.
SHMs projektnr: 730613832.
Intrasisprojekt: A2017_220.
Undersökningstid: 14–24 maj 2018.
Projektgrupp: Christina Rosén, Andreas Skredsvik, Jörgen Streiffert och Karolina Müller.
Underkonsulter: Mantum Entreprenad AB.
Exploateringsyta: cirka 276 000 kvadratmeter.
Undersökt yta: cirka 4976 kvadratmeter.
Läge: Fastighetskartan, blad Storruta 6C.
Koordinatsystem: Sweref 99 TM.
Höjdsystem: Rikets, RH 2000.
Dokumentationshandlingar: Analoga dokumentationshandlingar förvaras i Statens historiska museers arkiv (SHM), Stockholm. Digitala dokumentationshandlingar lagras tillsammans med Intrasisdatabasen.
Fynd: –.

Bilagor

Bilaga 1. Schakttabell inom fornlämning med arkeologiska iakttagelser

Schaktnr	Beskrivning	Påträffade anläggningar	Djup (m)	Jordkaraktär botten
206	0-0,39m ploglager	207	0,39	Grovkornig sand
209	Schakt med flera äldre odlingslager/ kolluvier med spår av svedjebruk i botten: 0–0,48 m ploglager 0,48–0,72 m äldre odling 0,72–0,97 m äldre odling med spår av sand. Sanden visar på att lagret påverkats vid någon förändring i området 0,97–1,18 m äldre odling 1,18–1,28 m äldsta marklagret med spår av svedjebruk		1,28	Sand
212	0–0,50 m ploglager	213	0,50	Siltig sand
220	Schakt med flera äldre odlingslager/ kolluvier: 0–0,24m ploglager 0,47–0,78m äldre odling 0,78–0,95m äldre odling 0,95–1,09 äldre marknivå		1,09	Siltig sand
221	Schakt med äldre odlingslager/ kolluvier: 0–0,29 m ploglager 0,29–0,51 m äldre odling med inslag av sand 0,51–0,76 m äldre odling 0,76 m– torvig äldre markhorisont. Ej undersökt djupare på grund av A222	222		
223	Schakt med äldre odling/ kolluvier: 0–0,35 m ploglager 0,35–0,57 m äldre odling 0,57–0,63 m sandlins 0,63–0,78 m torvig äldre markhorisont. Sandlinsen och torven visar på att området vid tillfälle varit sankmark. Även vid schaktning kom grundvatten in i schaktet		0,78	Lera
224	0–0,28 m ploglager 0,28–0,44 m äldre torvig markhorisont	225	0,44	Lera
230	0–0,26 m ploglager	232	0,26	Sand
249	0–0,32 m ploglager	251, 252	0,32	Sand
253	0–0,28 m ploglager	254	0,28	Sand
267	0–0,28 m ploglager	268	0,28	Siltig sand
269	0–0,23 m ploglager	270, 271, 272	0,23	Sand
274	0–0,30 m ploglager	275	0,30	Sand
277	0–0,25 m ploglager	278	0,25	Sand
285	0–0,24 m ploglager	286	0,24	Sand
440	0–0,25 m ploglager	441	0,25	Sand
442	0–0,20 m ploglager	443	0,20	Sand
446	0–0,36 m ploglager	447	0,36	Sand
448	0–0,20 m ploglager	449	0,20	Lera
463	0–0,44 m ploglager	464	0,44	Sand
493	0–0,20 m ploglager	494	0,20	Sand
495	0–0,20 m ploglager	496, 497	0,20	Sand

Bilaga 2. Anläggningstabell inom fornlämning

Anl.nr	Typ	Beskrivning	Schaktnr
207	Oregelbunden ränna	Ej undersökt oregelbunden ränna. Är eventuellt del av större konstruktion som till exempel hägnad eller liknande	206
213	Dike	Ej avgränsat dike löpande i nordöstlig riktning. Kan vara del av större konstruktion. Spår av bränd lera och enstaka sot rester	212
222	Stengrund	Samling sten påträffas i ursprungliga markhorisonten. Kan vara del av större konstruktion. Ej undersökt	221
225	Stolphål	Delundersökt stolphål med nedgrävning i storlek 0,18–0,25 m inklusive nedgrävning. Fyllning stolphål: Grå sandig lera med enstaka kolfragment. Fyll nedgrävning: Grå sandig lera blandat med beige lera (steril)	224
232	Dike	Svårtolkat dike, kan vara del av större konstruktion	230
251	Härd	Härd i storlek 0,65 m i diameter. Fyllning: Sotig humös sand med inslag av kol och skörbränd sten. Ej undersökt	249
252	Härd	Härd i storlek 0,95 m i diameter. Fyllning: Sotig humös sand med inslag av kol och skörbränd sten. Ej undersökt	249
254	Pinnhålsrad	Samling pinnhål som i nordsydlig riktning bildar en cirka 24 m lång sammanhängande rad. Raden kan ha ingått i större konstruktion såsom hägnad eller liknande. Ej undersökt	253
268	Härd	Härd i storlek 0,65 m i diameter. Fyllning: Sotig humös sand med inslag av kol och skörbränd sten. Ej undersökt	267
270	Härd	Härd i storlek 1,40 m i diameter. Fyllning: Sotig humös sand med inslag av kol och skörbränd sten. Ej undersökt	269
271	Grop	Delundersökt grop i storlek 0,47 m i diameter. Rund i plan och med rundad botten. Fyllning: Gråbrun humös sand med inslag av kol	269
272	Pinnhål	Samling om sex stycken pinnhål. Kan ingå i större konstruktion såsom hägnad eller liknande. Fyllning: Grå sand. Form: Rundad med spetsig botten. Ett av sex pinnhål är delundersökt	269
275	Pinnhål	Samling om fjorton stycken pinnhål. Kan ingå i större konstruktion såsom hägnad eller liknande. Ej undersökt	274
278	Stolphål	Delundersökt stolphål med nedgrävning i storlek 0,20–0,31 m inklusive nedgrävning. Fyll stolphål: Grå sand. Fyll nedgrävning: Grå sand blandat med beige sand (steril)	277
286	Pinnhål	Två samlingar om tre respektive fem pinnhål. Kan ingå i större konstruktion såsom hägnad eller liknande	285
441	Dike	Dike med oklar ålder. Möjlig äldre dränering. Ser ut att löpa längsgående dike A449. Fyllning: Gråbrun sand. Ej avgränsat	440
443	Ränna	Möjlig ränna med oklar ålder. Fyllning: Gråbrun sand med inslag av kolstänk. Ej avgränsat	442
447	Dike	Dike med oklar ålder. Fyllning: Gråbrun sand. Ej avgränsat	446
449	Dike	Rest av dike med oklar ålder. Möjligen äldre dränering. Ser ut att löpa parallellt med dike A441. Fyllning: Gråbrun sand. Ej avgränsat. Provsnitt taget	448
464	Ränna	Möjlig ränna. Fyllning: Gråbrun sand. Ej avgränsat. Ej undersökt	463
494	Härd	Härd i storlek 0,80 m i diameter. Fyllning: Sotig humös sand med inslag av kol och skörbränd sten. Ej undersökt	493
496	Härd	Härd i storlek 0,70 m i diameter. Fyllning: Sotig humös sand med inslag av kol och skörbränd sten	495

Anl.nr	Typ	Beskrivning	Schaktnr
497	Härd	Härd i storlek 1,10 m i diameter. Fyllning: Sotig humös sand med inslag av kol och skörbränd sten. I härden påträffas en keramikskärva som okulärbesiktigats och dateras grovt till senare delen av romersk järnålder	495

Bilaga 3. Övriga schakt med arkeologiska iakttagelser

Schaktnr	Beskrivning	Påträffade anläggningar	Djup (m)	Jordkaraktär botten
292	0–0,29 m ploglager	293, 294	0,29	Sand
295	0–0,26 m ploglager	296	0,26	Sand

Bilaga 4. Anläggningstabell övriga schakt

Anl.nr	Typ	Beskrivning	Schaktnr
293	Härd	Härd i storlek 1,50 m i diameter. Delvis skadad. Fyllning: Sotig humös sand med inslag av kol och skörbränd sten	292
294	Grop	Grop i storlek 0,65 m i diameter. Fyllning: Gråbrun humös sand	292
296	Härdrest	Samling kolrester. Eventuellt rest av härd	295

Boplatslämningar på Prästgärdet i Bollebygd
Under våren 2018 utfördes en arkeologisk utredning på fastigheterna Prästgärdet 1:1 med flera i Bollebygds socken, Bollebygds kommun. Vid utredningen påträffades förhistoriska boplatslämningar bestående av bland annat härdar, stolphål och fossil åkermark.

Arkeologerna
Statens historiska museer